

ספרי' - אוצר החסידים - ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל שליט"א

שניאורסאהן
מליובאוויטש

בעניני גאולה ומשיח

יוצא לאור על ידי מערכת
"אוצר החסידים"

ברוקלין, ניו

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות חמשים ושתיים לבריאה
ה' תהא שנת נפלאות בכל
שנת הצדי"ק לכ"ק אדמו"ר שליט"א

נעשו כל הפעולות בכל האופנים האפשריים (כולל ובמיוחד ע"י השמחה
בחודש אדר במשך ששים יום), ולא יודעים מה ניתן לעשות עוד,
ואעפ"כ, עובר עוד שבוע, עוד יום ועוד רגע, ועדיין לא באה הגאולה
האמיתית והשלימה בפועל ממש!

(משיחות ג', ועש"ק וש"ק פ' תצוה, ד', יו"ד וי"א אדר ראשון תשנ"ב)

לעילוי נשמת

הרה"ח וכו' ר' מיכאל בן ר' נתן ע"ה ניגן
נפטר ביום י"ג אדר ה'תשע"ה
ת. נ. צ. ב. ה.
ולזכות

זוגתו מרת רויזא בת רבקה תח"י ניגן
לאורך ימים ושנים טובות עד ביאת
גואל צדק, ומתוך בריאות הנכונה

*

נדפס ע"י בני משפחתם שיחיו

הי' שותף בהפצת עניני "משיח וגאולה"!!!
להקדשות ולפרטים נוספים:
טל.: 753-6844 (718) או 934-7095 (323)
אימייל: info@torah4blind.org

Be A Partner
In Spreading *Inyonei Moshiach U'geula!!!*
To Dedicate This Publication
In Honor Of Your Family Or A Loved Ones
For More Info. Call:
(718) 753-6844 or (323) 934-7095
or email: info@torah4blind.org

For this and other books on Moshiach & Geulah, go to:
<http://www.torah4blind.org>

TO DEDICATE AN ISSUE IN HONOR OF A LOVED ONE, CALL (323) 934-7095

- א. גדר חגירת אפוד בד - והנפק"מ לעתיד לבא 3
 סיום רמב"ם הל' כלי המקדש ע"ד "אפוד בד" שהכהנים היו חוגרין - הנפק"מ להלכה מדברי הרמב"ם: שיטת הרמב"ם (שם פ"י הי"א) ש"רוה"ק לובש את הכהן ומביט בחושן . . במראה הנבואה כו"

הוספה / בשורת הגאולה

- ב. משיחות ג' ועש"ק וש"ק פ' תצוה, ז' י' י"א אד"ר ה'תשנ"ב 12
 לזעוק להקב"ה על אריכות הגלות "עד מתי" . . ולבקש ולדרוש ולעשות כל מה שאפשר שתיכף ומיד תבוא הגאולה

שלבישת אפוד בד על ידי בני הנביאים יש בה גדר של הלכה - יש לעיין מהו הדין לעתיד לבא, שאז יקויים היעוד⁵⁰ „אשפוך את רוחי על כל בשר ונבאו בניכם ובנותיכם” - דלכאורה ע"פ הנ"ל יצטרכו הכל לחגור „אפוד בד” כ„בני הנביאים”.

ולכאורה יש לומר דמכיון שיעוד זה יתקיים אצל כל ישראל, שוב אין צורך „להודיע כי הגיע זה למעלת כהן גדול” - אבל עדיין יש מקום לשקו"ט, כי בפשטות, גם לעתיד לבא תהיינה כמה מעלות בענין הנבואה, ובלשון הרמב"ם⁵¹ „הנביאים מעלות מעלות הן . . נביא גדול מנביא” [ע"ד המפורש

(52) ירמ' לא, לג.
 (53) ולהעיר דלהרמב"ם במו"נ (ח"ב ספ"ב) הא דאשפוך את רוחי גו' ונבאו בניכם גו' - אינה נבואה ממש. אבל לא כ"כ בסהמ"צ בסוף השרשים.
 (54) ישעי' יא, ט.

(50) יואל ג, א.
 (51) הל' יסוה"ת פ"ז ה"ב.

הוספה
 בשורת הגאולה

פח.

ועוד ועיקר, לזעוק להקב"ה על אריכות הגלות, „עד מתי”... ולבקש ולדרוש ולעשות כל מה שאפשר שתיכף ומיד תבוא הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו.

. . . בני נמצאים כבר בגלות יותר מאלף ותשע מאות שנה ומשיח צדקנו עדיין לא בא!... כבר סיימו כל עניני העבודה דזמן הגלות, וכבר

Reprinted with permission of:
 “Vaad L'Hafotzas Sichos”
 by:
Moshiach Awareness Center,
 a Project of:
Enlightenment For The Blind, Inc.
 602 North Orange Drive.
 Los Angeles, CA 90036

Tel.: (323) 934-7095
 Fax: (323) 934-7092
<http://www.torah4blind.org>
 e-mail: yys@torah4blind.org
Rabbi Yosef Y. Shagalov,
Executive Director
 Printed in the U.S.A.

תצוה

גדר חגירת אפוד בד – והנפק"מ לעתיד לבא

הכהנים בנוי בכח בעושר בחכמה ובמראה⁴² – שאין זה בערך כלל להתנאים הנדרשים מאדם שרוצה להגיע לדרגת הנבואה (שזהו⁴³ ענין „בני הנביאים” – שמתנהגים בכל תנאים אלו ומבקשין להתנבא)⁴⁴.

ויש לומר, שזהו גם הטעם שהיו בני הנביאים חוגרים אפוד בד דוקא – לרמוז על מעלתם לגבי כה"ג, „שמדבר על פי האפוד והחושן ברות הקודש”. כי החושן והאפוד הרי הם משמונה בגדים, בגדי זהב; אמנם „(אפוד) בד” הרי הוא ע"ד „בגדי בד” של כה"ג, בגדי לבן, שהי' לובש בכניסתו לקדש הקדשים ביום הכפורים⁴⁵.

[ולהעיר מדברי הרמב"ם בסוף הל' שמיטה ויובל, „ולא שבט לוי בלבד אלא כל איש ואיש מכל באי העולם אשר נדבה רוחו אותו והבינו מדעו להבדל לעמוד לפני ה' לשרתו ולעובדו לדעה את ה' . . . ופרק מעל צווארו עול החשובות הרבים אשר בקשו בני האדם הרי זה נתקדש קדש קדשים” – היינו שמגיע לא רק למעלת שבט לוי או מעלת הכהנים, אלא גם למעלת כהונה גדולה (שזהו התואר „קדש קדשים” –

ז. והנה ע"פ המבואר לעיל (ס"ב),

(46) דה"א כג, יג.

(47) ע"פ כהנ"ל יש לתרץ הקושיא (בפנימיות הענינים עכ"פ) בזה דאין ממנין שני כה"ג כאחת, שאינא הטעם ע"ז (ירושלמי יומא פ"א ה"א. וראה בבלי יומא יב, סע"ב) מפני איבה. ועפ"ז, מכיון שבני הנביאים חוגרים אפוד בד להודיע שהגיע למעלת כה"ג – הרי גם בפ"ה כהנים חוגרים אפוד בד יש בזה משום סרך (עכ"פ) איבה?

כי חשש איבה שייך רק בדרגת כה"ג, שאין אצלו כל התנאים הדרושים לנביאים, משא"כ בנביאים שהגיעו לזה על ידי הכנה רבה ועבודה גדולה וכו', לא שייך אצלם אפילו סרך איבה (בדוגמת ימות המשיח שלא תהי' קנאה ותחרות – ראה רמב"ם סוף הל' מלכים).
(48) בעקרים שם, שע"י הנביא תמצא הנבואה על הבלתי ראוי או בלתי מוכן מצד הארון והלוחות באומה. עיי"ש (וראה גם דרשות הר"ן דרוש ה'). אבל ברמב"ם לא נזכר כלל שהנבואה תלוי' בארון, כבשוה"ג להערה 31.
(49) תענית ל, סע"ב. ירושלמי שם (פ"ג ה"ד), ועוד – הובא בפרש"י דברים ב, טז. וראה מו"נ ח"ב פל"ו.

א. בסוף הל' „כלי המקדש והעובדים בו”¹ (בסיום הפרקים דבגדי כהונה)² כותב הרמב"ם: זה שאתה מוצא בדברי נביאים שהכהנים היו חוגרין אפוד בד („שמונים וחמשה איש נושא אפוד בד”³), לא היו כהנים גדולים, שאין האפוד של כהן גדול אפוד בד. ואף הלויים היו חוגרין אותו, שהרי שמואל הנביא לוי הי' ונאמר בו נער חגור אפוד בד. אלא אפוד זה היו חוגרים אותו בני הנביאים ומי שהוא ראוי שתשרה עליו רוח הקודש להודיע כי הגיע זה למעלת כהן גדול שמדבר על פי האפוד והחושן ברוח הקודש⁵.

וצריך להבין:

ספרו של הרמב"ם הוא פסקי דינים „הלכות הלכות”⁶ – א"כ למה כתב הרמב"ם בסיום הל' כלי המקדש „זה שאתה מוצא בדברי נביאים שהכהנים

(1) כ"ה השם המלא דהלכות אלו, כבהתחלת ספר היד. וכן בהכתרת לפני ההלכות.
(2) פ"י ה"ג.
(3) ש"א כב, יח (הובא בכס"מ, כדלקמן).
(4) שם ב, יח.
(5) ראה ירושלמי סנהדרין (פ"י ה"ב) „מלמד

שהיו כולם ראויין להיות כהנים גדולים”, וכנראה מפרש הרמב"ם בירושלמי שלפועל חגרו אפוד בד. אבל ראה תרגום ש"א שם „דכשרין למלבוש אפוד דבוץ”, ומשמע שבפועל לא לבשו אפוד בד, אלא ש"כולם ראויין לכהונה גדולה” (פי' רבינו ישעי' ש"א שם). וראה ראב"ע פרשתנו כה, ו, ומפרשים רבים פי' זה (הכתוב דש"א הנ"ל) שהיו ראויים לשאת אפוד. וראה לקמן הערה 36.

(6) לשון הרמב"ם בהקדמתו לספרו.

היו חוגרין אפוד בד לא היו כהנים גדולים וכו', שלכאורה אין בזה נפקותא להלכה (ואי משום שדרכו לסיים כל ספר מספרי היד בדברי מוסר ומדות טובות – הרי סיום זה הוא לא מענינים אלו), כי אם פירוש וביאור ב„דברי נביאים” (שמ"ש „שמונים וחמשה איש נושא אפוד בד”, אין הכוונה לכהנים גדולים וכו'), שלכאורה אין מקומו בספר היד?

בכסף משנה כאן: „כתב כן כי היכי דלא תיקשי לן היאך כתוב⁷ גבי אחימלך בן אחיטוב פ"ה כהנים חגורים אפוד בד”. אבל אינו מובן [נוסף לזה שאין ענינו של הרמב"ם בספרו היד ליישב ולפרש פסוקים בנ"ך, הרי גם] – את"ל שכוונת הרמב"ם להתאים דבריו עם הכתובים (שאפוד בד הנזכר בדברי הנביאים אינו האפוד של כהן גדול) – הו"ל להביא ענין זה לעיל, בפרק שלפנ"ז⁸, במקום שהמדובר הוא בפרטי דיני עשיית האפוד⁹?

(7) ראה רמב"ם סוף הל' תמורה ש, רוב דיני התורה אינן אלא . . . לתקן הדעות וליישב כל ה" מעשים.

(8) ש"א כב, יח.
(9) כי אף את"ל שלדעת הכס"מ מ"ש הרמב"ם בהקדמת חיבורו „אדם קורא בתושב"כ תחלה (ואח"כ קורא בזה כו'), הכוונה לא רק לחמשה חומשי תורה אלא גם לנ"ך, ה"ז לכאורה רק מה שנוגע להלכות ופירוש המצות שבנ"ך, אבל לא לתרץ ולבאר פסוקי נ"ך.
(10) פ"ט.

(11) וגם: או הו"ל להרמב"ם לתרץ השאלה בהפסוק „פ"ה כהנים הא . . . אין ממנין שני כהנים

משיחת ט"ו תמוז תשמ"ז. נדפס בלקו"ש חל"א שיחה א לפ' תצוה

למעלת כהן גדול שמדבר על פי האפוד והחושן ברוח הקודש".

ויוכן זה ע"פ מ"ש הרמב"ם בהלכות יסודי התורה¹⁵ ש"הנביא עומד . . . להודיענו דברים העתידיים להיות בעולם . . . ואפילו צרכי יחיד מודיע לו, כשאול שאבדה לו אבדה והלך לנביא להודיעו מקומה". ולכן, בכדי שבני ידעו מיהו הנביא שאליו יפנו בצרכיהם, היו בני הנביאים חוגרים אפוד בד, "להודיע כי הגיע זה למעלת כהן גדול שמדבר . . . ברוח הקודש", שאז יוכלו כל ישראל לשאול אצלו כו'¹⁶.

(15) פ"י ה"ג.

(16) לכאורה י"ל דנפק"מ לפועל גם לפני ביאת המשיח (וראה לקמן ס"ז), דהרי גם לאחריו הומן שנסתלקה רוח"ק מירשאל כשמתו נביאים האחרונים הגי זכריו מלאכי (יומא ט, ב. סוטה מת, ב. ועוד) היו כמה הראיין לרוה"ק ונבואה כו' [וראה אגרת תימן להרמב"ם בפ"י הכתוב (בלק כג, כג) כעת יאמר ליעקב "שתחזור הנבואה לישראל בשנת ארבעת אלפים תשע מאות שבעים ושש לבריאה" (וראה תולדות האוה"ח להר"ר מרגליות (פ"ג הערות כה, כו); הקדמתו לשו"ת מן השמים, וש"נ - דמפורש בכ"מ ברו"ל שהיתה השראת רוח"ק כו' במשך הדורות). וראה בכל הנ"ל לקו"ש ח"י ע' 73 ואילך. וש"נ*. ושם שזה נוגע להלכה בנוגע לבנין כמה בזמן הזה. ע"ש. וראה שה"ש תנשא ח"ב ע' 788 ואילך]

- אם עליהם ללבוש אפוד בד (בגד מיוחד). ואכ"מ.

גדולים כחתת" (כבירושלמי סנהדרין שם), וכמו שהביא בהל' כלי המקדש לפניו (פ"ד סה"טו). (12) והול"ל (ע"ד שהעתיק בקרית ספר להמב"ש כאן). אפוד בד הי' חגור כל מי שהי' ראוי שתשרה עליו שכינה כדאשכחן בשמואל שהי' חגור אפוד בד". (13) ש"ב ו, יד. ועד"ז דה"א טו, כז. (14) והרי הרמב"ם אינו מפרש שהי' כתונת בד של כהן הדיוט, כפי' הא' ברבינו ישעי' לש"א שם.

גם אריכות לשון הרמב"ם כאן מורה ברור שאין כוונתו (רק) לבאר שאפוד בד הנזכר בדברי הנביאים אינו מהבגדי כהונה (אפוד של כה"ג) - כי:

(א) לפ"ז שחידוש הלכה זו הוא שאפוד בד אינו האפוד של כה"ג - למה ממשיך הרמב"ם לבאר דמה שבני הנביאים חגרו אפוד בד הוא כדי "להודיע כי הגיע זה למעלת כהן גדול", היינו הדגשה הפכית מתוכן ההלכה שאפוד בד אינו שייך לאפוד כה"ג?

(ב) הרמב"ם מביא ראיות מזה ש"אף הלויים היו חוגרין אותו שהרי שמואל הנביא לוי הי' ונאמר בו נער חגור אפוד בד" - לכאורה הו"ל להביא ראיה אלימתא יותר, ממש"נ¹³ ודוד חגור אפוד בד, שלא הי' משבט לוי כלל (שזה מוכיח עוד יותר שאין אפוד בד שייך לאפוד של כהן גדול)¹⁴.

ב. ולכן נראה שאין כוונת הרמב"ם (רק) לתרץ שאלה מ"דברי הנביאים", כי אם לבאר ענין של הלכה:

מ"ש הרמב"ם, "אפוד בד . . . היו חוגרים אותו בני הנביאים" - יש לומר, שכוונתו בזה לומר שיש (גדר של) הלכה על בני הנביאים (לחגור אפוד בד, ועי"ז), "להודיע כי הגיע זה

גדולים כחתת" (כבירושלמי סנהדרין שם), וכמו שהביא בהל' כלי המקדש לפניו (פ"ד סה"טו). (12) והול"ל (ע"ד שהעתיק בקרית ספר להמב"ש כאן). אפוד בד הי' חגור כל מי שהי' ראוי שתשרה עליו שכינה כדאשכחן בשמואל שהי' חגור אפוד בד". (13) ש"ב ו, יד. ועד"ז דה"א טו, כז. (14) והרי הרמב"ם אינו מפרש שהי' כתונת בד של כהן הדיוט, כפי' הא' ברבינו ישעי' לש"א שם.

התורה¹⁴, "הנביאים מעלות מעלות הן . . . וכולן אין רואין מראה הנבואה אלא בחלום בחזיון לילה . . . וכולן כשמתנבאים אבריהן מזדעזעין וכח הגוף כשל ועשתונותיהם מתטרפות כו'". הרי שגדר "נביאים" כפי שמתבאר בספר היד כולל רק נביאים ממש (ולא מי שמדבר רק ברוח הקודש, שזהו גם "בעת היקיצה והשתמש החושים על מנהגיהם").

ומזה מובן, שאף שהרמב"ם כותב שבני הנביאים לובשים אפוד בד "להודיע כי הגיע זה למעלת כהן גדול שמדבר . . . ברוח הקודש" - כוונתו רק בכללות (ע"ד מ"ש בהל' יסוה"ת גבי נביאים "רוח הקודש שורה עליו"), אבל בפרטיות הרי הם למעלה ממעלת כהן גדול המדבר ברוח הקודש.

ולכאורה חידוש גדול הוא, אבל לכאורה בלא"כ מוכרח לומר כן, שהרי בנוגע לנביאים, מבאר הרמב"ם בארוכה בהל' יסודי התורה שם³⁸, שדרושים כו"כ תנאים והכנות - "אין הנבואה חלה אלא על חכם גדול בחכמה גבור במדותיו ולא יהא יצרו מתגבר עליו בדבר בעולם . . . בעל דעה רחבה נכונה עד מאד . . . שלם בגופו . . . מתקדש והולך ופורש מדרכי כלל העם . . . ומורו עצמו ומלמד נפשו שלא תהי' לו מחשבה כלל באחד מדברים בטלים . . . דעתו פנוי' תמיד למעלה . . . להביין באותן הצורות הקדושות הטהורות כו'". (כמו שמאריך שם) - שאין תנאים אלו במינוי כהן גדול; ומצינו רק ש"כהן גדול צריך שיהי' גדול מכל אחיו

ו. והנה ע"פ הנ"ל שהגירת אפוד בבני הנביאים היא מעין לבישת האפוד של הכה"ג, שהיא גדר בכהונה - יש לבאר הטעם שבני הנביאים היו חוגרין אפוד בד דוקא. דיש לומר, שאין זה רק כדי להודיע שאין הם כהנים גדולים, אלא (גם) למעליותא, מפני שאפוד בד שלהם קשור עם בגדי בד שלובש הכה"ג ביום הכיפורים דוקא.

והביאור בזה:

אע"פ שבספר היד לכאורה לא נחית הרמב"ם לחלק בין נבואה לרוח הקודש - וכותב שתי הלשונות הן בנוגע לכהן גדול והן גבי נבואה: באורים ותומים³⁷ "רוח הקודש לובש את הכהן . . . ורואה . . . במראה הנבואה", ולעיל בהל' יסודי התורה³⁸, "אין הנבואה חלה אלא כו' מיד רוח הקודש שורה עליו" -

מ"מ, מצינו במורה נבוכים³⁹ אריכות הביאור בדרגות שונות של נבואה, כולל החילוק בין "רוח הקודש" ל"נבואה". ומבאר שם, שדרגת כהן גדול הנשאל באורים ותומים נכלל ב"מדרגה הב" שבכללות נקרא "רוח הקודש", ומדרגה זו של נבואה היא "בעת היקיצה והשתמש החושים על מנהגיהם"⁴⁰. אבל בהגדרת הנביאים כתב הרמב"ם לעיל בהלכות יסודי

מ"מ, זה שהודעה זו היא ע"י לבישת אפוד בד דוקא. הוא לפי שיש בו גם מעין גדר של כהונה (ולכן הביאו הרמב"ם בהל' כלהמ"ק ולא בהל' יסוה"ת).

* (37) בהי"א.

(38) פ"ז ה"א.

(39) ח"ב פמ"ה.

(40) וראה גם רמב"ן פרשתנו שם. בחיי ברכה לג, ת.

(41) פ"ז ה"ב.

ועכצ"ל שלשיטת הרמב"ם יש בגדר כהן גדול (ובגדי כהונה שלו) - שני ענינים: (א) השירות והעבודה דכהונה גדולה, (ב) מעלתו של כהן גדול בדרגת נבואה ורוה"ק³², שגם פרט זה (השני), מעלת הכה"ג בתור נביא, הוא חלק מגדר כהונה גדולה ושייך לבגדי כהונה³³.

וזהו תוכן שני הענינים שמצינו באו"ת: (א) אחד מבגדי כהונה, (ב) השאלה בהם, ענין דנבואה (דהכה"ג).

ה. ובוה מובן מה שממשיך הרמב"ם בהלכה בפ"ע ע"ד לבישת אפוד בד של בני הנביאים - "זה שאתה מוצא בדברי הנביאים שהכהנים היו חוגרין אפוד בד לא היו כהנים גדולים כו' אלא אפוד זה היו חוגרים אותו בני הנביאים ומי שהוא ראוי שתשרה עליו רוה"ק להודיע כי הגיע זה למעלת כה"ג שמדבר על פי האפוד והחושן ברוח הקודש" -

(32) להעיר מח"ב קמח, סע"א.

(33) להעיר מהשק"ט אם בגדי כהונה הם צורך עבודה או לצורך כהן - ראה בית האוצר מערכת ב"ג כלל י"ד. ועוד.

להכרוכים. ע"ש. ואינו שייך לכאורה לנדוד³⁴. (ב) ברמב"ם הל' כלי המקדש שם היו"ד מפורש שהטעם שלא שאלו להאו"ת, מפני שלא היתה שם רוח הקודש וכל כהן שאינו מדבר ברוח הקודש ואין שכניה שורה עליו אין נשאלין בו, ולא לפי שלא היה ארון. וראה גם רמב"ם הל' ביה"ב פ"ד הא' ונדחק לומר שזוהי כונת הרמב"ם בהל' ביה"ב שם, ואף אורים ותומים שהיו בבית שני לא היו משיבין כו' שכ' בהמשך לגניזת הארון. ובפרט לפמשנות בלקו"ש חכ"א ע' 159 ואילך (לעיל ע' 77). וראה שם ע' 161 (לעיל ע' 178-9). (ג) הרמב"ם בספרו דהלכה לא הוכיר שבטלה נבואה, ואדרבה, לדעתו מפורש שהיתה נבואה לאח"כ, כ"ל הערה 16. וש"נ.

שי"ל כוונתו בזה: לאחרי שביאר לפנ"ו, שענין הדיבור ע"פ רוח הקודש דאו"ת ה"ו גדר בכהן גדול ובגדי כהונה - ממשיך לבאר, שמעין זה הוא גם בבני הנביאים, שגם הם הגיעו למעלה זו שיכולים לדבר, "ברוח הקודש",

שאינו ענינו של נביא רק להודיע דברי עתידות כו' וכיו"ב לתועלת בני, אלא ככהן גדול שענינו משרת לה³⁴, ולכן יש גם אצלם בגד הדומה לאפוד של הכה"ג.

וי"ל שלכן מדייק הרמב"ם ומאריך, "מעלת כהן גדול שמדבר על פי האפוד והחושן ברוח הקודש" - ולא כו' בקיצור (כלשונו לפנ"ו³⁵), "מעלת כהן גדול שמדבר ברוח הקודש"³⁶ - לבאר, שהדיבור ברוח הקודש אינו ענין צדדי (ענין נוסף) בכה"ג, אלא שזה נוגע לגדר הכהונה שבו (כנ"ל), ובמילא לבגדי כהונה - "מדבר על פי האפוד והחושן ברוח הקודש"; ומזה מסתעף שגם בכל נביא ומי שראוי שתשרה עליו רוח הקודש) שהוא ג"כ כעין גדר דכהן גדול, יש בו דין לבישת אפוד, אלא שאינו אפוד של כהן גדול רק אפוד בד³⁷.

(34) ראה רד"ק ורלב"ג ש"א ב, יח.

(35) בהלכה יו"ד (מיזמא עג, ב).

(36) ובירושלמי "מלמד שהיו כולם ראויין להיות כהנים גדולים" (ואינו מוכיר רוה"ק, ולכאורה כי בירושלמי קאי רק בפ"י הכתוב (דש"א כב) "ויפגע (הוא) בכהנים וגו' (נושא אפוד בד)", ומפרש דכל הכהנים ראויין להיות כהנים גדולים. אבל ברמב"ם נראה שאינו מפרש כן בירושלמי.

(37) כלומר: אף שעיקר הטעם דלבישת אפוד בד הוא (כמפורש ברמב"ם) "להודיע... שמדבר... ברוה"ק" (וכנ"ל ס"ב הנפק"מ להלכה) -

וזהו ביאור המשך הענינים ברמב"ם כאן:

לאחרי שמבאר פרטי דיני אורים ותומים¹⁷, "כיצד שואלין (באורים ותומים) עומד הכהן כו'", וכי "אין נשאלין בהן להדיוט אלא או למלך או לבית דין או למי שצורך הציבור בו" - מוסיף שיש עוד אופן של שאלה: "אפוד בד... היו חוגרים אותו בני הנביאים ומי שהוא ראוי שתשרה עליו רוח הקודש להודיע כי הגיע... למעלת כהן גדול שמדבר על פי האפוד והחושן ברוח הקודש" - דמכיון ש"אין נשאלין בהן (באורים ותומים באפוד וחושן) להדיוט", לכן היו צריכים בני הנביאים לחגור אפוד בד, "להודיע" שהגיעו "למעלת כהן גדול שמדבר... ברוח הקודש", וכא"א מבנ"י יכול לשאול אצלם בכל הענינים ואפילו צרכי יחיד.

ועפ"ז מובן הטעם שלא הביא הרמב"ם מזה שדוד הי' חגור אפוד בד - כי חגירת "אפוד בד" של דוד היתה בקשר להעלאת הארון¹⁸ ולא בשייכות לענין הנבואה ("להודיע כי הגיע זה למעלת כהן גדול שמדבר... ברוח הקודש" כדי שיוכלו לשאול אצלו) - אלא מביא הראי' משמואל הנביא, שאליו הלך שאול כשאבדה לו אבדה להודיע לו מקומה, שאין זה שייך לאורים ותומים כי אם לנביאי¹⁹.

(17) בפ"י הי"א י"ב.

(18) ראה פ"י רבינו ישעי' ש"ב שם. פירוש (המיוחס לרש"י דה"א שם).

(19) וכמודגש בלשון הרמב"ם שכתב, "שמואל הנביא", אף שהכתוב בשמואל א - בו נאמר "נער חגור אפוד בד", לא נאמר "הנביא" אלא "שמואל משרת את פני ה'". וראה רד"ק ורלב"ג שם.

ג. אלא שעדיין אינו מובן:

הלכה זו ע"ד "בני הנביאים" ומי שהוא ראוי שתשרה עליו רוח הקודש - שייכת לכאורה להלכות יסודי התורה²⁰, ששם נתבאר פרטי דיני הנבואה, דרכי הנבואה והנהגת הנביא וכו', וגם הענינים שהוא מודיע לבני ישראל (כנ"ל) - ומדוע כתבה הרמב"ם בהלכות כלי המקדש ודיני כהונה?

ואע"פ שיש בלבישת האפוד בד דמיון ללבישת אפוד דכהן גדול, ועד שזה מודיע ש"הגיע זה למעלת כהן גדול שמדבר... ברוח הקודש" - הרי זה גופא דורש ביאור: מהו טעם ההכרח לקשר מעלת הנביא ומי שהוא ראוי שתשרה עליו רוח הקודש (ובמילא יכול להודיע "דברים העתידים להיות") עם מעלת הכהן גדול "שמדבר על פי האפוד והחושן ברוח הקודש"²¹?

(20) בפ"ו ואילך.

(21) עפמ"ש הרמב"ן עה"ת (שופטים יח, יג): וטעם תמים תהי' עם ה"א שנייחד לבנינו אליו לבדו ונאמין שהוא לבדו עושה כל והוא הוידע אמתת כל עתיד וממנו לבדו נדרוש העתידות מנביאים או מאנשי חסידיו ר"ל אורים ותומים ולא נדרוש מהוברי שמים... וזו מצות עשה כו' (וכ"ה בהשגות הרמב"ן לסהמ"צ בהוספות למ"ע מ"ע ה. וראה מג"ש שם בדעת הרמב"ם. וראה רמב"ן בסוף סהמ"צ שנסתפק אם השאלה באו"ת היא מצות עשה וצ"ל נמנית במנין המצות. וכמג"א שם שסכרת הרמב"ן נכונה שהשאלה באו"ת תהי' מן המצות הנהוגות לדורות כו') - יש לבאר לכאורה מה שהרמב"ם כתב ע"ד לבישת האפוד בד דבני הנביאים כאן, אף שזה מודיע שהגיע "למעלת כה"ג... ברוה"ק", כי בהל' יסוה"ת מדבר בעיקר בזה ש"מיסודי הדת שהאל מנבא את בני האדם" (רפ"ז שם), ומה שמודיעים להנביא (ראה רמב"ם שם ה"ז. פ"ט ה"ב. ועוד). ואילו כאן בסוף הל' כלי המקדש

ויש לומר, שזהו בהתאם לשיטת הרמב"ם בגדרם של האורים ותומים, כדלקמן.

ד. ביאור הענין:

באופנה של תשובת האו"ת איתא בגמ'²²: "ר"י אומר בולטות (האותיות בולטות, כגון עי"ן משמעון למ"ד מלוי ה"י מיהודה - לומר עלה, וכל אחת אינה זזה ממקומה אלא בולטת במקומה והוא (הכהן) מצרפן²³), ר"ל אומר מצטרפות (שמאליהן הן מצטרפות), ומקשה בגמ', "כל כהן שאינו מדבר ברוח הקודש ושכינה שורה עליו אין שואלין בו שהרי שאל צדוק ועלתה לו ואביתר ולא עלתה לו", ומתרג' בגמ' "סיוע הוי מסייע בהדיהו". ופרש"י "כהן בהדי אורים ותומים הלכך אם כהן כשר ה' וראוי לשרות שכינה עליו האותיות בולטות או מצטרפות על ידו כשנשאלין בו ואם לאו לא בולטות ולא מצטרפות". הרי דס"ל לרש"י שהאותיות עצמן היו בולטות או מצטרפות אם ה' כהן כשר.

אמנם הרמב"ם²⁴ כתב, "רוה"ק לובש את הכהן ומביט בחושן ורואה בו במראה הנבואה עלה או לא תעלה באותיות שבולטות מן החושן כנגד פניו", והיינו דס"ל שהאותיות לא היו בולטות כפשוטן אלא במראה הנבואה²⁵

שמדבר בענין או"ת שדינו בשאלה דוקא, הרי נסתעף מזה גם לבישת אפוד בד בניביאים, שנוגע לדין שאלה אצל הנביאים, וכנ"ל בפנים ס"ב.

(22) יומא עג, ב.

(23) פרש"י שם.

(24) פ"י הי"א.

(25) ראה צפע"ג השלמה לב, ד (נעתק בצפע"ג על ס' עבודה המלוקט להל' כלי המקדש כאן).

היו נשאלין בהן", מוכח דס"ל שהאו"ת הוי חלק מבגדי כהונה גופא²⁶ (ולא כדעת האומרים²⁷ דהאו"ת אינם מבגדי כהונה אלא דהוי שם המפורש או שמות הקודש שמניחין בתוך החושן והאפוד וגם בלעדי השמות אינו חסר בבגדי כהונה²⁸), וא"כ נמצא שהאו"ת הם חלק

(28) בכמה מפרשים (באר שבע סוטה מח, א. מרכבת המשנה לרמב"ם הל' ביהב"ח שם. הכתב והקבלה פרשתנו כה, ל. ועוד) כתבו שלדעת הרמב"ם אבני החושן גופא הם האו"ת* (כשיטת רה"ג ורש"ג ורנ"ג - באוצר הגאונים ברכות ד, א ועוד). אבל מפשטות לשון הרמב"ם כאן ובהל' ביהב"ח פ"ד ה"א משמע שהוא עש"י בפ"ע ולא גוף אבני החושן. וראה צפע"ג מהד"ת סו, ד - נעתק בצפע"ג המלוקט להל' ביהב"ח שם - שהוא, "מה שנכתב שם האבות בחושן . . . וכן שבטי כו", ע"ש**). ודברי הרמב"ם בפייהמ"ש (סוטה פ"ט מ"ב): "ושמיר נחש חופר אבנים ובו פתחו אורים ותומים - אפשר ליישב גם לפי הצפע"ג הנ"ל. ואכ"מ.

(29) פרש"י פרשתנו כה, ל. רמב"ן שם. ראב"ד בהשגות להל' ביהב"ח פ"ד ה"א (לפי הכס"מ שם). ריטב"א יומא עג, ב. וראה לקו"ש ח"א ע' 136 ואילך ובהערות - "לשיטתי" דהרמב"ם ורש"י בה.

(30) וראה רמב"ן עה"ת (שבהערה שלפנ"ז) שמשמע קצת דהאפוד בד שהי' שמואל ודוד חגורים בו היו בו גם שמות הקדושים. והוא חידוש גדול! ואולי יש לשלול משמעות זו. ואכ"מ.

(* בכס"מ להל' ביהב"ח שם: ורבינו קורא פה אורים ותומים לחשן בדרך השאלה (ועד"ז הוא בבאר שבע סוטה שם). ואינו ברור אם כוונתו כמפרשים הנ"ל דחושן גופא הוא האו"ת, או שגם להרמב"ם י"ל דהאו"ת הוא שם המפורש, אלא שפה קורא אורים ותומים לחשן בדרך השאלה. ואכ"מ.

(** בצפע"ג השלמה לב, ד) דתוס' ורשב"ם (שבהערה לשלפנ"ז), מפרשים דאו"ת ה' עצם החושן אך באמת אינו כן.

(31) וי"ל שלכן מפרש הרמב"ם (הל' כלי המקדש פ"י הי"א) שמ"ש בגמ' (יומא עג, א) "פניו (של כה"ג) כלפי שכינה" היינו, "לפני הארון", ולא כפרש"י (יומא שם), "כלפי או"ת ושם המפורש שבתוך החושן" (הובא בכס"מ לרמב"ם שם), כי לדעת הרמב"ם ה"ז (גם) חלק ופרט מעבודת הכהונה שבביהמ"ק, ולכן מפרש "ופניו לפני הארון". והוא ע"ד כמה עבודות בביהמ"ק שצריכים מקום מיוחד לעבודתם, כולל לפני הכפורת, הזאה בין הבדים וכו', וכיו"ב. משא"כ לדעת רש"י ועוד שהוא, "שם המפורש", ונמצא דהוי ענין בפ"ע לא משירות דכהונה, מפרש, "כלפי השכינה" - "כלפי או"ת ושם המפורש שבתוך החושן", לא כלפי מקום מסויים בביהמ"ק (וראה הדא"ג מהרש"א סוטה מח, ב ד"ה משחרב, "דאו"ת שייכי גם בלא מקדש"). ולהעיר מצפע"ג מהד"ת סו, ג (נעתק בצפע"ג המלוקט סוף הל' כלי המקדש) דגם בארון ה' שם המפורש. ע"ש. וראה לקו"ש ח"א שם ע' 137 בהערה. ועצ"ע.

(* בפשטות י"ל דס"ל להרמב"ם שהפירוש "לפני הארון פשוט יותר בלשון, כלפי שכינה" שבגמ'. ועוד, בפסוק (תרומה כה, כב) מפורש "ונועדתי לך שם ודברתי אתך מעל הכפורת מבין שני הכרובים אשר על ארון העדות גו". וראה עקרים (מ"ג פ"א) דסבת הנבואה בישראל באה מצד הארון (והלוחות) ולכן בבית שני אף שהיו כו"כ ראיין לנבואה לא היתה שם נבואה לפי שלא ה' שם ארון (ע"ש). ובארוכה בס' עבודת הקודש ח"ז פכ"ד).

אבל: א) ברמב"ם הל' יסוה"ת פ"ז לא נזכר הכתוב "ונועדתי גו" ששייך לכללות ענין הנבואה, ואדרבה, מפייהמ"ש להרמב"ם (סנהדרין פ' חלק היסוד השביעי. ועד"ז במו"נ ח"ב ספמ"ה) משמע שונועדתי לך גו' מעל הכפורת מבין שני הכרובים שייך להיתרון דנבואת משה דוקא (ומ"ש במו"נ ח"ג פמ"ה נוגע בעיקר